

4 Cdo 234/2010

R o z s u d o k

V m e n e S l o v e n s k e j r e p u b l i k y

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Sakálovej a sudcov JUDr. Edity Bakošovej a JUDr. Ľubora Šeba, v právnej veci žalobkyne **E. K.**, bývajúcej v B., zastúpenej advokátskou kanceláriou A. s.r.o., so sídlom v B., proti žalovaným **1/ Ing. K. K.**, bývajúcemu v B., **2/ S., a.s.**, so sídlom v B., **3/ M. P.**, bývajúcej v K., **4/ Ing. J. K.**, bývajúcemu v B., **5/ S., s.r.o.**, so sídlom v K., **o určenie neplatnosti dohody o pristúpení k záväzku a notárskej zápisnice**, vedenej na Okresnom súde Žiar nad Hronom pod sp. zn. 9 C 177/2009, v konaní o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 22. júna 2010 sp. zn. 14 Co 61/2010 takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **z a m i e t a .**

Žalovaným náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Žalobou podanou na Okresnom súde Žiar nad Hronom sa žalobkyňa domáhala určenia neplatnosti „dohody o pristúpení k záväzku uzavretej 25. júna 2007 medzi žalovanými 1/ a 2/“ (ďalej len „dohoda“) a tiež určenia neplatnosti „vyhlásenia žalovaného 1/ o súhlase s vykonateľnosťou notárskej zápisnice sp. zn. N., N., N. spísanej 25. júna 2007 notárom JUDr. D. R.“ (ďalej len „vyhlásenie“). V žalobe uviedla, že právne úkony sú neplatné z dôvodu neurčitosti a prekročenia plnej moci udelenej žalovaným 1/ (jej manželom) žalovanému 4/ a z dôvodu, že žalovaný 1/ uskutočnil (v zastúpení žalovaným 4/) tieto právne úkony bez jej súhlasu, hoci nešlo o bežné veci týkajúce sa spoločných vecí. Preto v zmysle

§ 33 ods. 2 a 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka sú tieto úkony neplatné, ktorej neplatnosti sa dovoľáva.

Okresný súd Žiar nad Hronom rozsudkom zo 17. decembra 2009 č. k. 9 C 177/2009-44 určil, že dohoda a vyhlásenie sú neplatné. Žalovaných zaviazal k povinnosti zaplatiť spoločne a nerozdielne žalobkyňu náhradu trov konania vo výške 453,61 Eur na účet jej právneho zástupcu do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia. Právne svoje rozhodnutie odôvodnil § 37 ods. 1 a § 40a v spojení s § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Poukazujúc na výsledky vykonaného dokazovania vyslovil jednak záver, že z predloženej plnej moci nie je možné nezameniteľne, určite a zrozumiteľne zistiť jej obsah a jednak záver, že uvedené právne úkony, na základe ktorých by mohol byť postihnutý majetok v bezpodielovom spoluvlastníctve žalobkyne a žalovaného 1/, presahovali rámec bežných vecí, preto k nim bol potrebný súhlas žalobkyne a absencia tohto súhlasu je dôvodom ich relatívnej neplatnosti.

Krajský súd v Banskej Bystrici na odvolanie žalovanej 2/ rozsudkom z 22. júna 2010 sp. zn. 14 Co 61/2010 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu zamietol. Žalobkyňu zaviazal k povinnosti zaplatiť žalovanej 2/ trovy prvostupňového a odvolacieho konania vo výške 199 Eur do troch dní. Žalovaným 1/, 3/, 4/ a 5/ náhradu trov odvolacieho a prvostupňového konania nepriznal. Na rozdiel od súdu prvého stupňa bol toho názoru, že splnomocnenie bolo dostatočne určité podľa § 37 ods. 1 v spojení s § 31 ods. 1 Občianskeho zákonníka a že k uzatvoreniu dohody nebol potrebný súhlas druhého manžela, teda žalobkyne. Poukázal na to, že základnou podmienkou aplikácie § 145 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka je existencia právneho úkonu týkajúceho sa spoločných vecí a pokiaľ táto podmienka splnená nie je (ako tomu bolo v preskúvanom prípade, keďže dohoda sa netýkala priamo vecí v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov), sú úvahy o tom, či v konkrétnych okolnostiach išlo o bežnú alebo o nie bežnú záležitosť, a teda či k právnemu úkonu bol alebo nebol potrebný súhlas druhého manžela, bezpredmetné. Pristúpením žalovaného 1/ k záväzku žalovanej 5/ podľa názoru odvolacieho súdu nevznikol spoločný záväzok manželov, ale iba záväzok žalovaného 1/, pretože nešlo o vybavovanie záležitosti týkajúcej sa spoločných vecí v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov a z tohto dôvodu k takémuto právnemu úkonu nebol ani potrebný súhlas žalobkyne.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podala dovolanie žalobkyňa. Žiadala, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie alebo aby zmenil jeho rozsudok a určil, že dohoda i vyhlásenie sú neplatné. Dovolanie odôvodnila tým, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a súd neposúdil vec správne po právnej stránke (§ 241 ods. 2 písm. b/, c/ O.s.p.). Poukázala na neurčitosť plnej moci a na to, že odvolací súd vyvodil z vykonaného dokazovania nesprávne skutkové závery, keď vychádzal z toho, že žalovaný 1/ splnomocnil žalovaného 4/, aby v jeho mene pristúpil k záväzku žalovanej 5/. Odvolaciemu súdu ďalej vytýkala, že nezohľadnil jej chýbajúci súhlas k právnym úkonom žalovaného 1/ nie v bežnej veci v zmysle § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

Žalovaná 2/ vo vyjadrení k dovolaniu navrhla tento mimoriadny opravný prostriedok ako neopodstatnený zamietnuť.

Žalovaný 1/, 3/, 4/ a 5/ sa k dovolaniu nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods.1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorá je riadne zastúpená (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 a 2 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

Dovolací súd je podľa § 242 ods. 1 O.s.p. viazaný uplatneným dovolacím dôvodom. Z úradnej povinnosti skúma iba vady uvedené v § 237 O.s.p. a iné vady konania len vtedy, pokiaľ by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Vady v zmysle § 237 O.s.p. a iné vady konania neboli dovolaním namietané a zo súdneho spisu ani nevyplývajú.

Dovolateľka namietala vadu podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. Odvolaciemu súdu vytýkala, že z plnej moci vyvodil to, čo z nej nevyplývalo, keď vychádzal z toho, že žalovaný 1/ splnomocnil žalovaného 4/, aby v jeho mene pristúpil k záväzku žalovanej 5/. Pokiaľ ide o túto námietku žalobkyne spochybňujúcu zistenie skutkového stavu veci, či nesprávnosť skutkových zistení, treba uviesť, že v zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. dovolanie nie je

možné odôvodniť tým, že odvolací súd neúplne zistil skutkový stav veci, resp. že dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam. Dovolanie totiž nie je „ďalším“ odvolaním, ale je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným na nápravu len výslovne uvedených procesných (§ 241 ods. 2 písm. a/ a b/ O.s.p.) a hmotnoprávných (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) väd. Preto sa dovolaním nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižších stupňov, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Ťažisko dokazovania je totiž v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery je oprávnený dopĺňať, prípadne korigovať len odvolací súd, ktorý za tým účelom môže vykonávať dokazovanie (§ 213 O.s.p.). Dovolací súd nie je všeobecnou treťou inštanciou, v ktorej by mohol preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, a to ani v súvislosti s právnym posúdením veci, nemôže dovolací súd už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože – na rozdiel od súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu – nemá možnosť podľa zásad ústnosti a bezprostrednosti v konaní o dovolaní tieto dôkazy sám vykonávať, ako je zrejmé z obmedzeného rozsahu dokazovania v dovolacom konaní podľa ustanovenia § 243a ods. 2 O.s.p. („dokazovanie však nevykonáva“).

Pokiaľ dovolateľka namietala, že konanie je postihnuté vadou podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., je potrebné v tejto súvislosti uviesť, v čom spočíva tento dovolací dôvod, t.j., že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Takouto inou vadou konania je v zmysle konštantnej judikatúry súdov vada konania, ktorá je (rovnako ako vady konania uvedené v § 237 O.s.p.) spôsobená porušením procesných noriem upravujúcich občianske súdne konanie. Medzi takéto vady patrí napr. skutočnosť, že rozhodnutie súdu vychádza z neúplného alebo nesprávne zisteného skutkového stavu z dôvodov, že súd pri vykonávaní dokazovania nepostupoval v súlade s príslušnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku, že odvolací súd pri svojom rozhodovaní nepostupoval podľa § 213 O.s.p., že vo veci rozhodoval vecne nepríslušný súd prvého stupňa a odvolací súd v tomto smere jeho rozhodnutie nenapravil, že odvolací súd rozhodol o veci meritórne, hoci mal správne odvolanie odmietnuť a podobne. Takouto inou vadou konania nie je však hodnotenie dôkazov súdmi, pokiaľ bolo vykonané v súlade s príslušnými procesnými ustanoveniami, ako tomu bolo v preskúmvanej veci.

Dovolatel'ka ďalej namietala, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). V ďalšom sa preto dovolací súd zameril na posúdenie danosti tohto dovolacieho dôvodu.

Právne posúdenie veci je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávnym právnym posúdením veci v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O mylnú aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd použil iný právnym predpis, ako mal správne použiť, alebo aplikoval síce správny právny predpis, ale nesprávne ho vyložil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky posudzoval opodstatnenosť dovolania žalobkyne smerujúceho proti výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým tento súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že žalobu zamietol.

Z obsahu spisu je zrejmé, že žalobkyňa sa domáhala určenia neplatnosti právnych úkonov, ktorý skutkovo vymedzila neurčitosťou plnomocenstva, prekročením udelenej plnej moci a nedostatkom svojho súhlasu k právnym úkonom v zmysle § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Žalobkyňa ako osoba, ktorá nebola účastníčkou predmetných právnych úkonov, nie je oprávnená namietat' ich absolútnu neplatnosť, ale len z dôvodu nedostatku svojho súhlasu k týmto úkonom v zmysle § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ich relatívnu neplatnosť. Preto správnosť napadnutého rozsudku skúmal dovolací súd iba z hľadiska uplatneného dovolacieho dôvodu - právneho posúdenia veci odvolacím súdom v otázke správnosti aplikácie § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka na zistený skutkový stav ako aj v otázke interpretácie tohto ustanovenia.

Podľa § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka, bežné veci týkajúce sa spoločných vecí môže vybavovať každý z manželov. V ostatných veciach je potrebný súhlas oboch manželov; inak je právny úkon neplatný.

Podľa § 145 ods. 2 Občianskeho zákonníka, z právnych úkonov týkajúcich sa spoločných vecí sú oprávnení a povinní obaja manželia spoločne a nerozdielne.

Citované ustanovenie § 145 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka upravuje vzájomné vzťahy manželov a tretích osôb s ohľadom na dispozičné úkony bezpodielových spoluvlastníkov, t.j. na právne úkony, ktorými manželia disponujú so spoločnými vecami ako predmetom bezpodielového spoluvlastníctva. Vo vzťahu k tretím osobám zakladá aktívnu alebo pasívnu solidaritu manželov z platných právnych úkonov týkajúcich sa spoločných vecí. Tento dôsledok nastáva bez ohľadu na to, či právny úkon týkajúci sa spoločných vecí urobil jeden z manželov alebo obaja manželia spoločne, a či išlo o bežnú vec (záležitosť) alebo o inú než bežnú vec. V zmysle tohto ustanovenia sa na platnosť právneho úkonu týkajúceho sa spoločných vecí a urobeného len jedným z manželov (teda úkonu, pri ktorom manželia nevystupujú spoločne ako účastníci), vyžaduje súhlas druhého manžela, ak ide o inú než bežnú záležitosť. Nedostatok tohto súhlasu má za následok neplatnosť právneho úkonu, pričom v zmysle § 40a Občianskeho zákonníka ide o relatívnu neplatnosť. To znamená, že právny úkon, ktorý nemožno považovať za vybavovanie bežnej záležitosti, uskutočnený iba jedným z manželov bez súhlasu druhého manžela, sa považuje za platný, pokiaľ sa ten, kto je ním dotknutý, nedovolá jeho neplatnosti. Základnou podmienkou aplikácie ustanovenia § 145 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka na konkrétny prípad je však existencia právneho úkonu týkajúceho sa spoločných vecí. Pokiaľ táto podmienka nie je splnená, sú úvahy o tom, či v konkrétnych okolnostiach išlo o bežnú alebo nie bežnú záležitosť a teda či k právnomu úkonu bol alebo nebol potrebný súhlas druhého manžela, bezpredmetné. Za právne úkony týkajúce sa spoločných vecí treba považovať tie, pri ktorých dochádza k dispozícii s predmetom bezpodielového spoluvlastníctva alebo k výkonu jeho správy. Týmto predmetom podľa platnej právnej úpravy (§ 143 Občianskeho zákonníka) môže byť len to, čo môže byť predmetom vlastníctva, teda iba vecí v právnom zmysle, t.j. ovládateľné hmotné predmety a ovládateľné prírodné sily, ktoré slúžia potrebám ľudí. Za predmet vlastníctva a teda ani bezpodielového spoluvlastníctva manželov sa preto nepovažujú pohľadávky a záväzky (dlhy), ktoré sa riadia všeobecným právnym režimom záväzkových vzťahov. Na tomto závere nič nemení to, že pri zániku bezpodielového spoluvlastníctva sa vykonáva aj vyporiadanie spoločných pohľadávok a záväzkov manželov (dopadajúce len na vzťah medzi manželmi a nie aj na ich vzťah k tretím osobám) podľa zásad platných pre vyporiadanie tohto spoluvlastníctva (vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva v širšom zmysle). Podľa súdnej praxe sa za právne úkony týkajúce sa spoločných vecí nepovažujú napr. zmluva o pôžičke uzavretá len jedným z manželov (rozsudok Najvyššieho súdu ČSR z 21. decembra 1973 sp. zn. 3 Cz 57/73 publikovaný v Zborníku stanovísk správ o rozhodovaní súdov

a súdnych rozhodnutí najvyšších súdov ČSSR, ČSR a SSR, vydanom Najvyšším súdom ČSSR, SEVT Praha 1986), ručiteľský záväzok jedného z manželov (R 61/1973) alebo zmluva o výpožičke uzavretá len jedným z manželov (R 71/1994). Pri nezmenenej právnej úprave predmetu bezpodielového spoluvlastníctva manželov sú tieto závery súdnej praxe stále použiteľné. Rovnaký záver platí aj pre zmluvu o pristúpení k dlhu uzavretú len jedným z manželov. I keď pri uvedených právnych úkonoch ide o rozdielne právne inštitúty, z hľadiska ustanovenia § 145 Občianskeho zákonníka je pre ne charakteristické to, že sa priamo netýkajú predmetu bezpodielového spoluvlastníctva, teda spoločných vecí, preto je aplikácia tohto ustanovenia v súvislosti s nimi vylúčená. Keďže ani zmluva o pristúpení k dlhu uzavretá len jedným z manželov sa bezprostredne nedotýka predmetu bezpodielového spoluvlastníctva manželov, nie je právnym úkonom týkajúcim sa spoločných vecí.

V preskúmvanej veci bolo zo skutkového hľadiska zistené, že žalobkyňa a žalovaný 1/ sú manželia, že žalovaný 1/ v zastúpení žalovaným 4/ uzavrel 25. júna 2007 so žalovanou 2/ dohodu o pristúpení k záväzku, ktorou sa zaviazal splniť dlh žalovanej 5/ (v ktorej bol v čase uzavretia dohody konateľom) voči žalovanej 2/ vo výške 89 950 000,- Sk s príslušenstvom a že v ten istý deň bola notárom JUDr. D. R. spísaná notárska zápisnica obsahujúca okrem iného aj vyhlásenie žalovaného 1/ (taktiež v zastúpení žalovaným 4/) o súhlase s jej vykonateľnosťou, t.j. s tým, aby v prípade nesplnenia uvedeného záväzku sa stala vykonateľným titulom na vykonanie exekúcie na všetok jeho hnutelný i nehnuteľný majetok.

Vychádzajúc z takto zisteného skutkového stavu odvolací súd dospel k správne právnemu záveru, že pristúpením žalovaného 1/ k peňažnému záväzku iného dlžníka nevznikol spoločný záväzok manželov, pretože nešlo o vybavovanie záležitosti týkajúcej sa spoločných vecí, a z tohto dôvodu k takémuto právnemu úkonu nebol ani potrebný súhlas žalobkyne. Tento právny záver vylučujúci aplikáciu § 145 Občianskeho zákonníka v predmetnej veci zodpovedá hore uvedenému výkladu tohto ustanovenia. Pokiaľ na základe dohody o pristúpení k záväzku vznikne spoločný záväzok manželov, je veriteľ oprávnený na základe exekučného titulu vydanému proti obom alebo aj proti len jednému z manželov domáhať sa bez ďalšieho uspokojenia tohto záväzku z majetku patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva. Ustanovenie § 147 ods. 1 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého pohľadávka veriteľa len jedného z manželov, ktorá vznikla za trvania manželstva, môže byť

pri výkone rozhodnutia uspokojená i z majetku patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva, umožňuje uspokojenie veriteľa z majetku v bezpodielovom spoluvlastníctve v prípadoch, ak veriteľ má pohľadávku iba voči jednému z manželov. V týchto prípadoch, v ktorých nejde o spoločný dlh manželov a na ktoré sa preto ani nevzťahuje § 145 Občianskeho zákonníka, je povinný druhý manžel, ktorý nie je dlžníkom, strpieť, aby veriteľova pohľadávka bola uspokojená z majetku v bezpodielovom spoluvlastníctve oboch manželov. Nepriaznivé dopady vyplývajúce z tohto ustanovenia pre toho manžela, voči ktorému veriteľ nemá pohľadávku, sú dôsledkom existencie bezpodielového spoluvlastníctva, s ktorým je spätá nutnosť vzájomného zdieľania majetkového osudu manželov do doby, pokiaľ ich bezpodielové spoluvlastníctvo trvá. Vzhľadom na konštrukciu, vznik a rozsah bezpodielového spoluvlastníctva manželov možno eliminovanie týchto nepriaznivých dopadov riešiť len zmenou rozsahu bezpodielového spoluvlastníctva alebo jeho zánikom.

Dovolací súd považuje za potrebné ďalej poznamenať, že notárska zápisnica je v zmysle zákona č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) listinou vyhotovenou v rámci notárskej činnosti, ak spĺňa náležitosti vyžadované týmto zákonom. V zmysle § 41 ods. 2 písm. c/ zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti je notárska zápisnica exekučným titulom, ak obsahuje právny záväzok, označenie oprávnenej a povinnej osoby, právny dôvod a čas plnenia a súhlas povinnej osoby s jej vykonateľnosťou. Súhlas povinnej osoby s vykonateľnosťou notárskej zápisnice je len jednou z podmienok, ktoré musia byť splnené, aby notárska zápisnica mohla byť exekučným titulom, teda aby mohla mať takúto kvalitu. Samotný súhlas, resp. vyhlásenie o súhlase s vykonateľnosťou notárskej zápisnice, nie je právnym úkonom povinnej osoby, t.j. takým prejavom vôle, s ktorým by právne predpisy spájali vznik, zmenu alebo zánik práv a povinností. Určenie neplatnosti takéhoto vyhlásenia preto už len z tohto dôvodu neprichádza do úvahy (obdobne rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 123/2008).

So zreteľom na vyššie uvedené možno uzavrieť, že dovolateľka napadla dovolaním vecne správny rozsudok odvolacieho súdu. Keďže v konaní neboli zistené vady uvedené v § 237 O.s.p. a konanie nie je postihnuté ani inou vadou, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci samej, Najvyšší súd Slovenskej republiky jej dovolanie ako nedôvodné zamietol (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

Dovolací súd nepriznal v dovolacom konaní úspešným žalovaným náhradu trov dovolacieho konania proti žalobkyni, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p., § 142 ods. 1 O.s.p.), pretože žalovaná 2/ si žiadne trovy neuplatnila a žalovaným 1/, 3/, 4/ a 5/ žiadne trovy nevznikli.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie: Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. júna 2011

JUDr. Eva S a k á l o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Bc. Patrícia Špacírová